

1899 - 1949

Fa cinquanta anys que tres estudiants, abrandats pels nobles ideals que llavors s'emportaven la nostra joventut, reunits a les portes de la Universitat de Barcelona i canviant impressions sobre temes d'actualitat, convinguérem en què la millor manera de fer conèixer el nostre país era impulsar la cultura en tots els seus aspectes, posant-nos en relació amb els centres culturals del món, fins aconseguir que la nostra petita veu fos tinguda en compte i escoltada en l'areòpag de les nacions capdavanteres. I, ja que tots tres érem naturalistes, decidírem fundar una societat el fi de la qual fos estudiar la Història Natural de Catalunya, agrupar tots aquells que teníem les mateixes aficions, relacionar-nos amb les corporacions i els naturalistes forans i poder arribar un dia a fer la Història Natural de la nostra terra, havent-la explorat totalment estudiant la Geologia, la Flora i la Fauna del nostre país. No eren petites les nostres ambicions!

Començarem la tasca buscant els companys i amics naturalistes, visitant els mestres Almera, Cadevall, Cuní, Salvaña, etc., i tots ells trobaren tan encertada la idea que ens encoratjaren a portar-la a cap immediatament.

Així, després d'algunes reunions preparatòries, la nostra entitat quedà definitivament constituïda el 14 de febrer de l'any 1900.

Fou elegida després la primera Junta o Consell Directiu, integrat per Antoni Novellas i Roig, President; Salvador Maluquer i Nicolau, Secretari; i Josep M.ª Mas de Xaxars i Palet, Tresorer.

Aviat anaren acudint nous companys, el ben recordat mossèn Norbert Font i Sagué, llavors seminarista i deixeble del canonge Almera, que tant havia treballat en la nostra Geologia; l'Aguilar-amat i Banús, en Josep Maluquer i Nicolau, dos malacòlegs que han omplert densament el nostre BUTLLETÍ amb les relacions de les seves excursions i amb els seus treballs; en Joan Comabella; en Pere Antiga; i tants d'altres que podreu veure al BUTLLETÍ. Però no fou sols del reduït clos de la nostra terra d'on rebérem paraules i col·laboració encoratjadores; de Madrid estant Ignacio Bolívar, el més eminent dels entomòlegs espanyols, ens felicità i volgué acceptar el nomenament de Membre corresponent; igualment podem recordar de M. Lapouge, el conegut coleopteròleg de Poitiers; de M. Paul Fagot, el notari i malacòleg de Villefranche-de-Lauraguais; de José Pardo Sastrón, aragonès; del Dr. Gredilla, de Madrid; d'Acloque, de París,

autor de tants llibres sobre la fauna i la flora de França; del P. Navàs, S. J., de Saragossa, que fou un dels més constants col·laboradors del BUTLLETÍ; de Torsten Segestråle, d'Abó, a Finlàndia; i de tants d'altres els noms dels quals podreu veure a les nostres publicacions.

La gran ufana amb què s'anava formant la INSTITUCIÓ, però, com passava sovint entre nosaltres, provocà una crisi de creixença, fàcilment superada, i començà amb nova empena la nostra segona època.

El Centre Excursionista de Catalunya, benemèrit per tants conceptes, ens acollí generosament, i en el seu estatge social ens reunírem comptant amb l'afecte i l'abnegació de Pere Pach, que per amor a la societat exercia humils funcions de conserge, però que era l'ànima del Centre. Ell ens habilità un petit local al primer pis d'aquell casal del carrer del Paradís, a l'alçària dels capitells de l'anomenat temple romà d'Hèrcules. Allí vàrem poder instal·lar la Biblioteca, el Museu i un petit Laboratori.

Com que les publicacions anaven venint de tot arreu calgué nomenar un Bibliotecari, i ho fou Aguilar-amat durant molts anys, fins que el 1936 mans criminals l'arrabassaren a la Ciència i a l'afecte dels seus amics.

El 1.er de gener de 1901 sortí el primer número del «Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural», unes modestes quatre pàgines com a «Fulla franca als aficionats a les Ciències Naturals». No obstant la seva modèstia, tingué molt d'èxit, i creiem que fou rebut amb sorpresa pels forans, que s'adonaren que existíem i volíem viure. Moltes societats sol·licitaren canvi i ens enviaren els seus butlletins i les seves revistes. Faré esment tan sols de la «Sociedad Española de Historia Natural», del «Museum d'Histoire Naturelle», de París i de la «Smithsonian Institution», de Washington, que cada any ens enviava una gran caixa de llibres magnífics, tant per llur contingut com per llur presentació.

Quan el Centre Excursionista de Catalunya obrà el seu nou local, l'Institut d'Estudis Catalans no sols ens acollí generosament, sinó que subvencionà la INSTITUCIÓ, la qual quedà arreglerada després al costat de les altres Societats filials de l'Institut, que havien de donar un impuls tan notable a la nostra ciència en totes les seves manifestacions. Amb aquell ajut econòmic la nostra entitat, a més del BUTLLETÍ va poder publicar diversos volums de «Treballs» a partir de 1915. En aquests volums sobresurten les aportacions de Bofill i Poch, P. Barnola, S. J., Font i Quer, Frère Sennen, Weiss, R. Zariquiey, Josep Maluquer i Ignasi de Sagarra. El Consell de Redacció dels «Treballs» l'integraren Josep M.ª Bofill i Pichot, per la Secció de Ciències de l'Institut, el P. Joaquim M.ª de Barnola, S. J., Josep Maluquer i Ignasi de Sagarra per la INSTITUCIÓ. La nostra societat, per la seva banda, diposità les nombroses revistes i els llibres de la biblioteca a la Biblioteca de Catalunya, on podien ésser consultats pels membres de la INSTITUCIÓ en un local destinat a nosaltres. Allí mateix celebràvem les sessions mensuals

o en altres sales de l'Institut quan l'aflluència de socis era extraordinària.

Finalment, les colleccions del museu de la INSTITUCIÓ passaren al Museu de Ciències Naturals de Barcelona.

La nostra INSTITUCIÓ, després de cinquanta anys de vida, persisteix en els seus neguits de treball i va fent serenament la seva via. Recordant Horaci podrem dir d'ella: multa renascentur quae iam caeciderunt!

Salvador Maluquer i Nicolau